Ročník XI. V Budapešti, 18. júna 1904. Číslo 25.

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok — — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 » — «
Na štvrt roka — 1 « 20 «
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komornik, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielať predplatky, jako dopisy do novín ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 4 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Židovská politika.

Tie liberálne noviny slovenské, ktoré vláda udržuje neviem z akých peňazí, ráčily sa pohoršiť nad tým, že sme v «Kresťane» v jednom článku označovali liberálnych ablegátov tak, ako na všetko hotových poslucháčov každej vlády. Noviny tie chcely by celkom vážne dokázať proti nám, že tí liberálni ablegáti, ktorých vždy a všade len židia, židovskí zapredanci a úradníci volia, že sú vraj ľudia neodvislí, ktorí sa vlády ani za mak neboja a za ten utlačený ľud kresťanský by aj do ohňa skočili.

No my by sme ľúbili vidieť aspoň jedného jedinkého liberála takého, ktorí nelíškal by sa židom. A ľúbili by sme vidieť ozaj to trápenie, ten oheň, do ktorého by taký liberál pre dobro ľudu kresťanského skákal. Že okolo židov naobskakovali sa už páni liberáli až pri mnoho, to ani tie vládne noviny slovenské nebudú snáď zapierať. Veď ony, tie noviny aj samy každodenne ustávajú sa s tým obskakovaním bohatých židov. A kto je ráz v službe židov našich, ten nemôže, nechce, ani chceť nesmie ničoho takého učiniť, čo by mohlo byť osožné občanom kresťanským. Ináč by ho židia nepodporovali pri voľbách. A čo by bolo z bársktorého liberálneho ablegáta, keď by tak utratil židovských voličov a ich výdatnú podporu pri voľbách?

Je tedy úplne zbytočné vymlúvať liberálnych ablegátov z toho, že hlasujú

Svätý Anton Paduanský.

alebo mlčia výlučne len na rozkaz vlády a židov. To ani ináč byť nemôže a preto ím to žiaden rozumný človek ani nezazlieva. Kto sa ráz zapredal židom a vláde, povinný je svojích pánov na slepo poslúchať. A takí kresťanskí voličia, ktorých si vládni páni a židia na výpomoc pri voľbách sebe zakúpili, tí tiež nesmú rátať na to, aby jejich liberálni ablegát vystal z radu tej gardy liberálnej, ktorá nemá inej povinnosti, iba ratovať a brániť židovské a vládne záujmy.

To uznávame ovšem, že veru pánom liberálom sa to nepriam páči, keď ich v «Kresťane» kedy-tedy okefujeme a tú ich strašnú «lásku» k ľudu odhalujeme. Ale «Kresťan» náš je nie za to časopisom kresťanského ľudu, aby vymlúval a zahováral chybyčky liberálov. Takúto vznešenú a vďačnú úlohu prepúšťame novinám liberálnym z celého srdca. Naše povolanie je: povedať vždy pravdu nielen liberálom, ale aj ľudu liberálmi zavádzanému. A práve v tejto poslednej dobe vykvitla tá židovská politika liberálov tak pyšne a tak vyzývave, že nemožno nám mlčať o tom. Len sme zvedaví teraz, čo zase vymyslia vládne noviny slovenské na obranu židov a jejich liberálnych ablegátov.

O tom chceme písať, ako zamýšľa vláda znemožniť blahodarné účinkovanie spolkov ľudových, zvlášte ale spolkov potravných. — Len nedávno sme boli písali v «Kresťane» o tom, ako sa 8000 bohatých kupcov židovských združilo v jeden mocný sväzok. Spomenuli sme aj to, že na prvom válnom shromaždení tohoto spolku židovského istý Sándor (Schlesinger) Paľušo, kupec s obylím strašne hromžil na spolky potravné. Že sú vraj nebezpečné vlasti. No a jako-že by aj nie? Veď v Uhorsku všetky obchody boly vždy temer výlučne v rukách židovských — a židia pri tých kšeftoch na špatu bohatli. Akým právom sa opovážili teda aj kresťania svoje spolkové obchody zakladať? Aby židovskí úžerníci pri tých spolkoch prestali bohatnúť: to je predsa to najväčšie nebezpečenstvo vlasti!

A keď ten Sándor Paľušo v tom židovskom spolku tak strašne začal vejkať proti potravným spolkom, my sme už vtedy hneď prorokovali, že naša milá vláda istotne všimne si hlasov tých hebrejských a bude vymýšľať dačo proti spolkom naším. A to naše proroctvo sa aj splnilo. Financminister Lukács už vydal také ministerské nariadenie financdirekciam, *že nesmú dávať potravným spolkom licenc na odpredaj liehovín.* — A obchodný minister Hyeronimi pridupplovaľ na to s takým nariadením, že potravné spolky nesmú predávať tovar, iba členom svojim! Ak by sa dokázalo, že predávaly aj nečlenom, v tom páde je len jeden trest, asíce ten, že súd musí spolky takéto *rozzohnať.*

K týmto dvom nariadeniam máme len dvoje poznámky. Jednu tú, že obe této nariadenia vymodlíkali vaši liberálni ablegáti. To ím za zlé nemajme; lebo však sú títo páni pre židov, teda povinnosť ich bola ratovať krčmárov a sklepárov židovských. Druhá naša poznámka vsťahuje sa na to, že akým spôsobom presviedčali židáci a liberálni ablegáti ministrov, aby len vydali spomenuté nariadenia. Spomínali nielen to, že spolky naše sú nebezpečné vlasti, ale odvolávali sa aj na vás, na kresťanských sedliakov. Lebo že vy sami neviete odvyknuť od židovských krčiem, a že na mnohých miestach sami kresťanskí občania zadali prosby s podpisami proti kresťanským obchodom a za zpätuvedenie židovských sklepov a krčiem. A, žiaľ Bohu, v tomto mali vaší liberálni ablegáti s čiastky aj pravdu. Prečítajte si v tomto čísle «Kresťana» dopis z Dluhej (Orava). Tam stojí, že Dluhanci sú veľmi nábožní ľudia a že zo samej nábožnosti závideli istému kresťanovi krčmu a orodovali u stolice za žida. A takýchto múdrych pobožných kresťanov nachádza sa okrem Dluhej na mnohých a mnohých miestach. Pred dvadsiatimi rokmi všetky naše obce slovenské boly ešte natoľko múdre a veľmi pobožné, že chodily za svojími židkami tak dôverne, ako krava za teľatom.

Túto dôveru niekoľkých nepokročilých ľudí využitkovali teraz liberáli na obranu židov. Odteraz už nebude museť prosiť žiadna obec slovenská za svojho žida, lebo sú už na to ministerské nariadenia, ktoré ubezpečujú židov, že žiaden spolok krčmy nedostane, ba celý spolok na veliku radosť aj rozoženú hneď, akonáhle by sa dokázalo, že v spolku kupujú aj takí, ktorých si židovskí sklepári za svojich považujú. — Hľa, jak sa ten svet točí, jak sa časy menia. Kedysi to bolo tak, že židáci mali vykázané miesta po vonkajších uliciach. Vtedy ešte nesmeli byť ani riadnymi kupcami, len kožkármi; nesmeli byť ani priemyselníkmi, ani gruntomajiteľmi. Dnes to

pojde už naopak. Krčmy a sklepy budú len pre židov, kdežto spolky kresťanské *úradne* budú prekážané v svojich obchodoch a zvláštne aby nedostaly krčmu. Takto vyzerá u nás ten slobodný priemysel (szabad ipar), s ktorým najprv len pustili nám židov na krky, a teraz, keď sa židia už vzmohli, vypovedá sa, že ten szabad ipar je vlastne len pre židov. Ozaj, židovská to politika.

Naše spolky nech si dajú pozor, lebo žinku majú už okolo hrdiel obtočenú a v každú chvílu vám ju môže dajaký čert pritiahnúť. A milovníci židovských krčiem nech si dajú tiež pozor. Lebo dľa terajších nariadení ministerských docielili ešte len toľko, že nebudú *môcť* chodiť do krčiem kresťanských spolkových; ale od liberálnych ablegátov vystane aj to, že vynútia ešte aj také nariadenie, ktoré pod pokutou bude nútiť každého kresťana, aby *musel* navštivovať žida.

Nariadenia výšspomenuté značia ohromnú porážku pre pohyby kresťanské. Sú ony zároveň strašným dôkazom, úradne vystaveným toho, že židia sú u nás najväčšími pánmi, ktorým by sme sa všetci klaňať mali. Lebo už väčšieho pánstva na svete už ani byť nemôže, ako je to, keď taký kupec a šenkár z ľudu žije, pri voľbách celkom otvorene a opovážlive proti tomu ľudu pracuje, ho na židovsko-liberálnu stranu naháňa, a potom sa mu zavďačí ešte aj s tým, že vymôže od ministra nariadenia na zlomkrk obchodov kresťanských.

No všetko do času, pravda na veky. Ľud je dnes už inakší, ako bol pred dvadsiatimi rokmi. A neprejde druhých dvadsať rokov, a nebude sa nachádzať medzi naším ľudom takých pobožných a múdrych Dluhanov, ktorí vyznávajú takéto prikázanie: miluj blížného svojho; ale ak je kresťan, môžeš mu aj závidet — len žida miluj nado všetko. Veru všetko toto len do času, a židia, čo teraz tak bojujú pri voľbách a pri kšeftoch proti kresťanom, budú pomaly zkusovať, že osvetu a svornosť novšieho pokolenia kresťanského neprelomia ani s tisícimi ministerskými nariadeniami.

S.

POLITICKÉ CHÝRY.

Bánffy a Apponyi

Bánffy utvoril takzvanú novú stranu liberálnu a nedávno vyvolili ho aj za ablegáta v Segedíne. Teraz v nedeľu Apponyi, ktorý vystúpil z vládnej strany, znovu si utvoril svoju stranu — tiež liberálnu. Zvláštne je, že programm Apponyiho je skoro na vlas ten istý, ako je Bánffyho. Oba žiadajú jednotný štát maďarský, aj osobitné colné územie, taktiež vojsko maďarské. Ba Apponyi žiada ešte aj urovnoprávnenie náboženstiev dľa XX. zák. čl. z roku 1848., tak práve ako Bánffy. Jediný rozdiel by bol ten, že Apponyi žiada aj počestnosť pri úradoch a počestnosť pri úradoch a čistotu volieb, aj rozšírenie volebného práva a hlasovanie po obciach, odstránenie zástav, furmaniek a iných drahých daromníc pri voľbách. O tom, žeby bola strana Apponyiho na základe kresťanskom založená, nehovorí Apponyi nič. Škoda ináč šľachetného človeka. Už 25 rokov bojuje, a nedocielil ešte ničoho. Nuž s týmto miešaným, nekresťanským programmom veru zase len nedokáže ničoho.

Ľudové shromaždenia.

V politickom živote našom panuje akási suchopárnosť. Kossuthova strana utráca u voličov všetku dôveru preto, lebo strana táto očividome koná služby Tiszovi. Bánffyho strana je nová a pre minulosť jej vodcu podozrivá. Apponyiho zase mnohí aj z jeho najdôvernejších priateľov opustili.

Ľudová strana stojí tu samotná, nikým nepodporovaná, nešetrená. Po skončených teda zmätkoch parlamentárnych nastupuje strana naša zase boj rezkejší, nielen v parlamente ale aj medzi ľudom. Tým cieľom bude vydržiavať tohoto roku viaceré shromaždenia. Dňa 12-ho t. m. mali sme takéto shromaždenie v Igale (šomoďská stol.), kde rečníkov našich: Molnára, Rakovského a Zboraya viac tisíc občanov s nadšenosťou slúchalo. Duchovenstvo dostavilo sa tiež úplným počtom. Nechybovaly ani prejavy úcty a radosti. Bolo bandérium, spev, vence, hudba atď. Prítomní všetci slávnostne prisľúbili, že budú vernými bojovníkmi zásad kresťansko-ľudových.

Dňa 26. t. m. v nedeľu po poludní bude zase ľudové shromaždenie v dunaserdaheľskom okrese v Alsónyárasde. Tu budú rečníci Fr. Udvary, ľudový poslanec, J. Herbst, farár a Š. Haller, novinár. V shromaždeniach bude sa pokračovat, zvlášť v okresoch takých, kde si to ľud sám bude žiadať. Ak by ten ľud nemal vodcov takých, čo by sa shromaždenia zaujali, to nevadí. Len odpíšte do ľudovej kancellárie (Néppárti iroda, Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.) a tu sa postarajú už potom o to shromaždenie.

Marné prenasledovanie.

Prievidza mala veľmi obratného a obľúbeného rychtára v osobe pána Kolomana Bresztyenszkého. Ale on chcel byť vždy rychtárem svojho ľudu a nazdával sa, že nemusí sa v politike držať svojich predstavených. Ako každý poriadny človek, tak aj on zostal ľudákom. Vynašli potom proti nemu všeliaké príčiny; pozbavili ho úradu a pravotili ho aj pre búrenie — pravda, bez výsledku. Vyšší súd uznal aj to, že Bresztyenszkého nesprávne vyzdvihli z úradu. Ale jeho politickí protivníci nedali veci pokoj a preťahovali to vyše troch rokov. Konečne appel-

lovali až na ministra Tiszu. Tento hneď riešil hádku tak, že Bresztyenszky bol bez príčiny vyzdvihnutý z úradu, nad čím sa minister «*veľmi pozastavuje*» ako i nad tým, «že za tri roky nechali otázku neriešenú.» Bresztyenszky teda hneď zaujal svoj úrad a pri novej voľbe nedávno bol zas jednohlasne zvolený

Katolícka kongrua.

Krajinský kongruálny výbor, ktorého predsedom je jágerský arcibiskup Samassa, 16. t. m. mal zasadnutie, na ktorom sa zaoberali s ďalšími prácami sriadenia katolíckej kongrui. Zprávu zasadnutia obšírnejšie podáme v budúcom čísle.

Rusko-japonská vojna.

Na mandžurskom bojišti zase boli dve krvavé bitky. Prvá bitka bola pri Pulantiene, kde stála tá čata Japoncov, ktorá bola vyslaná zamedziť cestu baróna Stackelberga ku Port-Arturu. Tu Rusi, zaiste z čiat Stackelbergových napadli Japoncov, ktorí sa zdanlive začali nazpäť uťahovať. Rusi utratili osemstvo vojakov. Koľko padlo Japoncov to zprávy ešte neudávaju. Rusi sa potom utiahli do Nincvangu.

Druhá bitka bola vo vrchoch od Hajčengu na juhovýchod. Tu Rusi natrafili na dva japonské batalliony, ktoré boly predvojom čiat, ktoré vysiela Kuroki z Föguvangčengu, aby obkolesily južné krídlo Rusov. Rusi boli v jednom priesmiku v silnej posícii a pokojne sa dívali jako Japonci proti ním maširujú. Potom zrazu spustili na ních dážď gúľ, tak že dva batalliony Japoncov skoro cele zničili.

O pohyboch Kurokiho a Kuropatkina došlo mneho zpráv, ale ani jedna nezdá sa byť pravdepodobnou. No jedna z ních predsa zodpovedá pravde. Jeden zpravodajca totiž, ktorý je v japonskom tábore, poslal svojmu časopisu takýto telegramm: «Zajímavé chýry sdeľovať nesmieme, lebo tým by sme prezradili zamýšľané pohyby. Silu rozličných čiat, napred potisnuté posície a rozdelenie hlavných kontigentov, my, zprávodajci, práve tak málo známe, jako jednotliví vojenskí velitelia».

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Na zasadnutia parlamentárne sotva chodí dakoľko ablegátov. Liberálni referenti (správodajci) odrectujú svoje práce, a predseda vybavuje riadne formality (obvyklé poriadky) a potom je pokoj. Z Kossuthovej strany iba niekoľko nespokojencov opováži sa čo-to povedať, ale vodcovia mlčia. Žiadnej vážnejšej reči nepočuť so strany jejich, ako by boli malomocenstvom pošinutí. Apponyi mlčí a Bánffy tiež. Liberáli by mali teda roztomilé a pokojné dni, keby len tí ľudoví ablegáti nerušili vždy pokoj.

Teraz, keď má Austro-Uhorsko obchodné smluvy obnoviť s cudzími krajinami, pre naších hospodárov je veľmi vážna otázka: ako vypadne smluva tá, ohľadom dovážania vína z Talianska? Lebo s Talianskom sme boli dosiaľ tak, že táto krajina mohla k nám dovážať isté množstvo vína bez poplatku mýtneho. Teraz toto víno slobodno dovážané má sa síce obmedziť na menšie množstvo, ale zas aj mýto (clo) vôbec od všetkých vín talianskych má byť značne menšie. A v Taliansku sa vám rodí víno bez všetkej práce samo od seba, lenže nie tak dobré ako naše. Nuž keď by to talianske víno hromadne dovážali k nám, naše vína nemali by odbytu a klesli by na cene, tak že naša krajina by potom mala ohromnú škodu z toho.

O tejto veľmi vážnej veci nehovoril nik. Hovorili o nej iba naši ablegáti ľudoví: *Darányi*, *Udvary*, *Kaas* a *Rakovszky*. Jeden za druhým ostro dobíjali na vládu a obchodného ministra, ale ten bol tvrdý ako skala. Že smluvu s Talianskom zmeniť nemôže a nemôže. — Tak je to, keď má ľud len málo spravedlivých zastancov na sneme.

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Jozef Neupaer 5 korún, M. Kedoš 4 koruny, Anna Šofranko 4 korunz, Maria Kralik, M. Nekalovsky, Štefan Filip, Ján Čamer, Anna Dubravsky, Jozef Haber, Jozef Hradsky, Barbara Varga, Michal Cvengoš po 2 koruny; zo Siplaka: M. Hrabovsky 2 koruny; z Hanušpvec: viacerí 6 korún, Maria Vojtko 2 koruny, Anna Jurej 2 kor., Zuzanna Jurčo, Maria Hoza, Julo Fodor, Zuzanna Ligda, Berta Dragoš, Ján Fischer, Anna Hladovčik, Ján Čupar, Michal Molnár, Ján Šurgala, Ján Jurek, Ján Lengyel, Maria Hovanec, Pavel Virostek, Pavel Depla, Štefan Géczi, M. Vaľko, Jozef Smolko, Pavel Fedorko, Ondrej Kočan, Štefan Jerga, J. Forgáč, A. Dunaj, Jozef Toporcer, J. Dolny, Filip Hliva, J. Lobravsky, Anna Jenda, Anna Hovanec, Agnesa Hatala, M. Hamrik po 2 koruny; Braterstvo sv. ruženca zo Šenglara 8 korún, Ondrej Volek 12 korún, Ján Adamčik 8 korún, Ján Smolko 5 kor., Ján Marci 4 koruny, M. Loheta 2 koruny, Anna Borej 3 koruny, M. Holcin 2 koruny, Štefan Suchy 4 koruny, Verona Kijak 4 koruny, Katerina Hanaček 2 koruny, Ján Mlinarčik 10 korún, Katerina Mlinajčik 10 korún, N. N. 5 kor., Ján Kaňavsky 4 koruny, M. Pikovsko 3 koruny 60 halierov, Katerina Šandor 3 koruny, J. Novotný, klerik sbierka 26 korún 19 halierov.

Zázračná Matka Levočská nech bude všetkým hojnou odplatou.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Ako bude vyzerať socialistický raj v skutočnosti?

Ako chlapec nieraz počul som takúto bájku: Ďaleko-široko jesto jedna krajina, v ktorej všetko je z koláčov vystavené; ploty sú z klobások, dosky zo slaniny, ulice dláždené sú cukríkami, po nich pečené prasatá behajú s nožom v stehne, že každý toľko odreže si, koľko sa mu páči; ľudom pečené holuby lietajú do huby; potoky plné sú s vínom a mliekom.

Koľko rázi počul som o tejto čarovnej krajine, tiekly mi sliny, a žiadalo sa mi tam byť. Keď som sa ale pýtal, kde je tá šťastlivá krajina, s tým ma odbili, že za cukrovým vrchom; ale kto chce sa dostať do nej, ten že musí prehrýzť vrch. Potom som už vedel, že takejto krajiny nikde niet.

Práve tak je to aj s tým socialistickým rajom. Aj od toho delí nás ukrutný vrch, ktorý nikto ani neprekročí, ani neprehryzie, lebo je to nemožnosť. Voľaký hlúpy socialisa vymyslel túto bájku, a teraz mámi s ňou blázňov, a tí idú za ňou, ako muchy na otrávený cukor.

Pozrime, či je možné uskutočniť taký zemský raj, s akým socialisti mámia ľahkoverných blázňov? Hneď musím poznamenať, že to vodcovia sami neveria, hoc ustavične píšu a rečnia o tom. Veľmi sú obratní. Keď im voľakto klepne na prsty, a zavolá, že klamú a sprostosti tárajú, hneď vymyslia dačo nového, s čím pomútia rozum ľudí. Keď sa ich kto opýta, ako myslia zariadiť ten zemský raj, ktorý sľubujú, zaraz na inšie obrátia reč, obyčajne oboria sa na kňazov a vreštia: Dolu s kňazmi! Dolu s pánmi! Musíme rozprášiť týchto bruchopascov! Dolu s vierou, s hlúpou bobonou touto! Podelme kňazské a pánske majetky, zaraz bude! Nech žije rovnosť! Málo práce a veľký výrobok robotníkom, atď. S takouto gebulou veru ľahko môžu rozumy pomútiť.

Nuž teda, ako bude vyzerať ten socialistický raj? «V socialistickom štáte každý človek — čili elvtárš — rovnako bude pracovať.» Toto je prvé blahoslavenstvo v socialistickom zemskom raji. Uznať musím, že slová této veľmi utešene znejú. Opakujme-že ich, také sú čačané: Rovnako bude pracovať každý! My ale, milí krajania, buďme väčší socialisti akí sú tí, ktorí této zásady hlásaju, a neuspokojme sa s puhými slovami, ale rozmýšlajme nad nimi. Opýtajme sa socialistov, akože budeme rovnako pracovať, keď práca sama je rozdielna? Nenie jedno kamene lámať, a kvety polievať. Celkom iné je stroj hnať, a polovať na zajace. Krajšie zamestnanie je byť direktorom bane, ako potiť sa v topiarni. Ľahšie je byť vodcom socialistov, ako drevo rúbať. Krajčír má inakšiu prácu, ako kováč. Nuž a ty, priateľu hospodár, len nedovolíš, aby práca tvoja rovnaká bola so šintrovou? Ktorý remeselník nepohoršil by sa nad tým, keby porovnali prácu jeho s čistením kanálov? Vidno z týchto príkladov, že ani roboty nie sú rovnaké. Jedna je ťažká, druhá ľahká; k jednej treba rozum, k inej sila; niektorá je pohodlná, fajná, iná podlá, atď. Po tomto, pýtajte sa vodcov socialistov, ako myslia splniť tento sľub: «V socialistickom štáte každý človek jednako bude pracovať». Lebo takú rovnosť aj ja by si vyprosil, aby jeden elvtárš kamene lámal, druhý ale aby bol ministrom; jeden aby pec kúril, alebo ulice zametal, kým iný špáral by si zuby v pohodlnej kancellárie. Či v socialistickom štáte nebudú remeselníci, roľníci, robotníci a nádenníci, ale len samí rečníci, novinári, pokladníci, dozorcovia, merníci atď.? Všetky roboty dozaista mašiny odbavia. Jednoducho rozkážu: mašina ši, ty zase hobluj, a ty sej . . . a pojde všetko ako po masle.

Takéto hlúposti nech vyprávajú socialisti takým sprostákom ako sú sami; nás veru nesvedú s nimi. No veru, mali by sme koho počúvať! Prázdnohlavých židákov smradlavých. Ba keď to trpia vrchnosti, a nepozatvárajú ich do Illavy!

V socialistickom štáte najväčšiu ťažkosť bude robiť podelenie práce, to jest, od koho bude záviseť určiť, že kto na akú prácu je schopný, a čo bude robiť? Socialisti úplnú slobodu, rovnosť a bratstvo sľubujú elvtáršom; s druhej strany ale to hlásaju, že všetko je spoločné, štátne. Pri týchto dvojakých zásadách ako možno previesť podelenie práce? Na túto otázku odpovedá Bebel, vodca socialistov, hovoriac: «Každý dľa ľúbosti prevezme prácu». No áno, toto najlepšie zodpovie slobode a rovnosti. Najľahšie rozlúštenie. Krásne bude to vyzerať, keď elvtárši oznámia, čim chcú byť. Či najde sa taký somár, ktorý vyvolil by si ťažký a podlý stav, keď sú všetci elvtárši rovnakí? Istotne každý voliť bude pánsky stav: výborníctvo, kassírstvo, direktorstvo, nadžupánstvo, dozorstvo a podobné, a nikto nebude chceť byť fabrickým, hospodárskym robotníkom, nádenníkom, a iným. Jedným slovom, každý elvtárš bude sa ťahať za ľahkým povolaním, práve tak, ako páni vodcovia, ktorí tak nechali dielne, a teraz berú 3—4 tisíc korún platu z mozolov chudobných elvtáršov; žijú veľkopánsky, a nerobia nič. Že kto udrží ten štát socialistický, kde nikto nebude chceť robiť, ale len ustavične zabávať sa: to vodcovia sami nevedia.

Ľudská povaha je taká, že keď človek voliť môže, už si len radšej vezme koláč, ako ovsenák, husacinu radšej ako zemiaky. Vedia to aj hlavní elvtárši, že nebolo by dobre, keby socialisti sami volili si prácu, lebo všetci brali by sa

za mastnými stavmi, preto Bellamy tento plán vynašiel: «Aby sa na ľahkú a čestnú prácu mnohí nehlásili, ale aby aj podlé a ťažké povolania najšly robotníkov: potrebné bude znížiť čas práce, mzdu ale hodne povýšiť». Keď to tak bude, kde je tu rovnosť, ktorú socialisti bez prestánia hlásaju? Jeden robotník za kratší čas viac vyrobí ako druhý za dlhý. Čo tu teda platí tá zásada: «Každý rovnako bude pracovať a rovnako požívať», keď jeden väčšiu mzdu dostane ako iný? Zase len bude tá istá nerovnosť, ktorá panuje od počiatku sveta medzi ľudmi; bude tá istá nespokojnosť, ktorá je od jakživa; a zase len budú chudobní a bohatí. Čo je teda hoden celý socialismus? Šípia to aj vodcovia, preto Bebel takto mieni zachrániť už-už ztratený raj zemský: «V socialistickom štáte ľud tak bude učený, schopný, a pokrok tak bude vyvýšený, že elvtárši všetkým vedám, úmelectvu, remeslám, slovom všetkým povolániam budú rozumeť, a preto jeden druhého odmieňať bude pri robote. Ráz tú prácu budú konať, ráz inú. Toto je opravdová rovnosť socialistická! Výborne! To je už reč!

Teda ako to bude vyzerať? Kto dnes drevo píli, zajtra bude kabát šiť, na tretí deň ulice zametať, na štvrtý deň obraz malovať, piaty deň čižmy plácať, šiesty deň bude predsedom na stoličnom shromáždení, siedmy deň bude hnoj vyvážať, ôsmy deň rečniť v snemovni, deviaty deň kone drať, desiaty deň sochu kresať, jedenásty deň nože a britvy brúsiť, dvanásty deň bude držať prednášku na universite, trinásty deň kanále čistiť, štrnásty deň chorého operovať atď. Jeden deň bude na dedine pracovať, na druhý v meste, lebo veď nenie jedno, bývať na dedine a v meste, kdežto socialisti rovnosť hlásaju jak v práci tak aj v požitkoch. Už teda viete ako to bude v tom zemskom raji. Páči sa vám to? No že, zasmejte sa chutne, lebo je to do smiechu. Či to nenie osol, kto vymyslí takéto sprostosti? No a ten, kto ich uverí, a dal by sa rezať za ne! Vy už len nebudete také hovädá sprosté? Keď socialisti dačo múdreho a osožného nevedia, s týmto nech čušia. Vrchnosti tiež by to nemali pustiť na hlucho. Ľudákov prenasledovať je vlastenectvo, ale socialisti — to je iné. Hja, to židáci majú v rukách!

Ale či je to možno, aby každý človek naučil sa všetkým remeslám, umelectvám slovom všetkým prácam, a konal ich na rozkaz vodcov, a či z dobrej vôle svojej. Toto nenie možné! Takého rozumu, a takého človeka nebolo a nebude na svete. Teda ako to bude s tým delením práce v socialistickom štáte? Je ešte jeden pád, o tom ale vodcovia čušia, boja sa, lebo keby škrkli o ňom, istotne by im kríže dolámali elvtárši. Tento spôsob je nasledujúci: Alebo ťahali by lósy, že kto akú prácu bude konať, alebo páni vodcovia by rozkázali, že čo má robiť každý jeden elvtárš. Ale oba spôsoby sú hlúposť. To nenie žiadna rovnosť, ale násilenstvo. Krásne by to vyzeralo, keby dakto z vás musel byť sochárom, umelcom alebo spisovateľom, keď sa tomu nerozumie. Ale aj to by bola krásna komédia, keby daktorý prednejší elvtárš musel hnoj rozkydávať, kože vyrábať, staré papuče plácať atď. Ja by veru zaďakoval sa za takú slobodu a rovnosť, keby ma prinútili k takej práci, ktorá hnusí sa mi, alebo ktorú neviem. Čo by robili riaditelia štátu s protivníci, keby nemali ani vojska ani policajtov, ani žandárov? Koľkí by sa podhodili svevoli vodcov? A koľkí by ich poslúchali? Mali by roboty sekere a kyjaky! Človek oproti človeku by sa postavil ináč ako teraz. Ale aj bašíci by mali väčšiu slobodu ako za čas liberalizmu. Teda to by bolo najväčšie tyranstvo a poddanstvo, lebo podelenie práce len s násilenstvom možno previesť. Že aký život by bol v tom zemskom raji, hrúza pomysleť! Veď teraz, keď sú súdy a trestince, koľko hriechov a násilenstva páchaju ľudia; nuž a potom, keby každý elvtárš úplnú slobodu požíval? Dravé zvery by sme boli a nie ľudia; vraždili by sme jeden druhého. Kradli by sme, a nie pracovali. Hrúza, čo by sa robilo po svete! Dakoľko paplúchov židovských a pohanských držalo by v putách milliony robotníkov. A títo boli by necitlivé mašiny, ak by len trpeli násilie vodcov ... Ak ale nie? ... Tiekla by krv ...

Že by takto vyzeral zemský raj socialistického štátu, to netreba ďalej vysvetlovať. Každý rozumný človek môže si ho predstaviť pred seba. Istotne vzdýchne: Bože zachráň nás od tejto záhuby!

BESEDNICA.

Rozprávky z dediny.

XVIII.

Keď Jano Brda vytackal sa von z krčmy, obzeral sa po mesiaci, ale veru ten k vôli nemu nevykukol z pod tmavého prikryvadla; potom hľadal chodník, ale ani ten nenašiol.

— Bou prissám, tak to vyzerá somňou, ako čo by bol opilý, mrmlal pre seba, pričom obzeral sa kolo seba, ako čo by hľadal volačo. Ale márne sa obzeral, bola tmavá noc, a tak sa mu zdalo, že nohy jeho nechcú ho nosiť.

— Čo sa to stalo somňou, však som nepil tak veľa

Jeden pol liter, dva, tri ... no na môj ... veru inokedy bolo ich viac, a šiel som tak rovno, ako strela, mrmlal Brda ďalej, a nepohol sa z miesta. Bál sa, že padne do jarku. To veru neurobý, hoc by radi boli tomu susedia, ktorí závidia mu, že má sa za čo napiť do vôle.

Hľa, ako tacká sa z boka na bok, príjdu mu na um všeliaké sprostosti, ktoré povykonával, aj na to myslí, že prečo sa neoženil.

Hej, keby on mal ženu, veru že by nestál v blate ako stĺp, lebo istá vec, že nebol by odišiel z domu. Ženu, len by nebol nechal samotnú! Nuž ale keby bol aj odišiel! Čo-že je! Aj ženáčom je dovolené kedy-tedy kuknúť do krčmy, a merkovať, či žid neleje vodu do páleného. Čo by stál život, keby človek nepomastil hrtan s tým regálom. Na to sú krčmári! Bol by teda odišiel bez strachu, lebo preňho by bola prišla žena, a volala sladunkým hlasom: Poď už domov Janko môj, je čas abys šiel spať. Mohlo by ti zaškodiť.

On by poslúchol ženu. Tá by ho vzala pod pazuchy a zaviedla domov.

Škoda, večitá škoda, že nemá ženy. Pre opilca žena je opravdivý poklad. Veru veľkú hlúposť vyviedol, že sa neoženil. Teraz by veru nepotreboval mesiac, nemusel by hladať chodník, verná ženička viedla by ho domov. Ach, ach!

Volaká čierna postava cúrala popri ňom.

— Kto je to? Chváľ každý duch Hospodina! zavolal Jedlica hlásnik.

Jano Brda.

— To ste vy strýko? pýta sa Ignác Jedlica hlásnik. Kto by si to bol pomyslel? Dobré ráno vinšujem.

— Aké ráno? Večer, ty blázoň. Či nevidíš ako je tma? Tak vizerá, ako čo by do volovej kože boly zašily celý svet. Nuž ale pravda, si hlásnikom, tebe noc je svetom, a aj tam najdeš cestu, kde poriadny človek sovu volá na pomoc. Podaj ruku! Tak! Teraz poďme k nám.

— Tadeto strýko, len pri mne. Vidíte ten jarok?

— Vidím, vidím, preto držím na pravo.

— Ale aj tam je jarok. Nevidíte ho?

— Čo si myslíš, že som kolajkár, že môj rozum po jarkoch sa tmolí? Počúvaj Nácko, dnes si veľmi čudný! Ty ... ty ... musíš byť opitý.

Na této slová Ignác Jedlica div na zem nepadol. Jano Brda, ktorý nevie najsť medzi dvoma jarkámi rovnú cestu, opováži sa povedať naňho, že je opitý. To mu ešte nikto nepovedal, ako je hlásnikom, ale ani nemohol povedať. Veď keby si hlásnik tak prepil rozum, ako hľa tento korhelisko, kto by dával pozor na dedinu, ktorá aj teraz tak pokojne spí? Takto ho obraziť! Ale nedaruje to Brdovi.

— Pustite ma, skríkne mrzúto.

— Čo sa blázniš, odpovedá Brda, pri čom ešte lepšie lapil sa ruky hlásnika. Či som ti nepovedal, že spolu pôjdeme domov?

— Ale aj inšie ste mi povedali.

— Inšie? Neviem čo.

— Áno, to, že som opitý.

— Nuž či je to také volačo? A ja som snáď neni docenganý?

— Vy ste, ale ja nie! To si vyprosím!

— Ale neblázni sa Nácko; či neznáš špásu? Či je to taká veľká vec? To sa stane s každým poriadnym človekom. Naposledy aj s tebou. Pomysli si, že ty by si bol v mojej koži. ...

— Ale to nikto nesmie pomysleť, viete! A ja tu vás nechám! ...

— Maj rozum Ignác, a dovol, aby dokončil, čo chcem povedať. Čo sa ti narobilo? Chceš aby sám išiel domov. Ľahko vykonám. Rozumej teda, to som povedal, že na príklad ty bys' bol búšil do seba dva litre tej pupkovice, vtedy ja by ťa bol viedol domov.

— Pekne by sme pochodili.

— Prečo? Či snáď žena by ťa viedla domov?

— Žena? Uhádli ste!

— Pravda-že! Však máš ženu?

— Mám!

— Len by bola šla po teba do krčmy?

— Tak nepoznáte moju starú.

— Nuž? Čo by ťa nebola viedla domov?

— Istotne, že nie. Na takú hlúposť neni súca.

— Čudné! Ja som to myslel, že dobrá žena ide pre muža aj do krčmy, zavede ho domov, a pekne krásne uloží do postele.

— Áno, uloží, len že najprv s hrmavicou vystele. Hej strýko, vy ste sa neoženili, neviete aká je žena. Keby ste boli ženatý, veru že by ste teraz nešli domov, lebo nemali by ste ani za minútku pokoja, vadila by sa s vami, a nadavala by vám. Ja viem ako je to, preto neopovážim sa zostať v krčme, len už tak ukradomky si sotím kedy-tedy. Nuž ale vám kto rozkáže. Veru kôň a vôl nedá sa do vás, keď neskoro príjdete domov.

Nastalo ticho. Oba pomaličky stúpali po zablatenej ceste. Hlásnik povedal svoje, a teraz Brda rozmýšla nad tým. A takto v peknom poriadku prišli na miesto.

— Nácko — oslovil Brda hlásnika, keď sa lúčil od neho — nepovedz nikomu, čo sme teraz odbavili medzi sebou. Tu máš na liter.

Hlásnik zaďakoval sa za odmenu, a poháľal sa po robote.

Jano Brda horko-ťažko dotackal sa do izby, sadol na lavicu a dudlal sám pre seba: Aký som šťastlivý, že som sa neoženil.

Potom vyvalil sa na posteľ, a prv nežby sa bol pomodlil Otče náš, vydýchol celkom mimovolne: Hej, keby ja mal ženu, možná vec, žeby bol poriadným človekom, aký je aj Jedlica!

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkúsili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje

putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenú adressu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžme urobiť takým neprávostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

***

Jeho veličenstvo kráľ, jako z Viedne oznamujú, na osobitnom výsluchu prijal arcikniežaťa Fridricha, ktorý podal mu zprávu o svojej londýnskej ceste. Kráľ osvedčil sa pred arcikniežaťom, že je veľmi spokojný s výsledkom londýnskej cesty. Teraz je už celkom isté, že kráľ Edvard prijde v auguste do Marienbadu, kde ho náš kráľ navštívi.

Smrť. Ján Hlebik, farár a dekan v Dovalove (Liptov) po dlhej nemoci a pobožnom prijatí sv. sviatostí dňa 31. mája zomrel v 61. roku života svojho.

Pohrabná reč socialdemokrata. V Mediaš Bodzáši pochovávali socialdemokrata Pavla Serfőzova. «Druhovia» dopustili, aby kňaz odbavoval cirkevný pohrab, ale keď kňaz ukončil pohrabné obrady, vodca socialdemokratov Ludvik Varga spustil — dľa «Alkotmányu» — nasledovnú reč: «Z dediny treba vypratať tohoto kňaza. I kňaz i páni berú platy za úradovania, oni teda nie sú predstavenými ľudu, ale len jeho platenými služobníkmi. Okrádajú, vykorisťujú ľud, vrchnosti a páni sú opravdoví lúpežníci, všetkých bolo by treba vykopať». — Vrchnosť zaviedla vyšetrovanie proti socialdemokratickému rečníkovi pre túto pohrabnú reč.

Púť na «Maria Stein». Dňa 26. t. m., to jest v nedeľu ráno usporiadajú budapeštianskí slovenskí veriaci jozefovskej farnosti púť do Starého Budína ku «Kamennej Panny Marii» (Maria Stein). Púť pohne sa o 7. hod. ráno z jozefovského kostola pod veľkou zástavou «Budapeštianskeho Katolíckeho Delníckeho Kruhu». Pútnici budú mať na milostnom mieste slovenskú kázeň a svätú omšu so slovenským spevom. Sprievod púti povedie vel. pán Edvard Sándorfi, redaktor a predseda tohože Kruhu. V prípade však nepriaznivého počasia púť preloží sa na 3-ho júla. Preto milí veriaci všetci ktorí ste tu obydlení, no-že nezdráhajte sa tejto krátkej cesty a len dosť malej pobožnosti, lež komukoľvek je možné, nech dostaví sa tu na toto milostné miesto k preblahoslavenej Panny Marie. Za riaditeľstvo: *Vincent Jonec*, spevár.

Základina arcikniežaťa Jozefa. Arcikniežа Jozef, jako z Békés-Gyuly oznamujú, desaťtisíc korún poslal Jurajovi Lukácsovi, hlavnému županovi stolice békešskej, jako základinu na liečivý ústav, ktorý postaviť sa má na Dolnej zemi pre suchotinárov. Na sanatorium sosbieralo sa už viac než stodesať tisíc korún.

Chýry zo Spiša. V turičné sviatky 143 osôb z Prus navštevovalo naše čarokrásne Tatry. — V Ganovci nedávno jeden dom s gazdovskými budoviskami zhorel. Aj dva kone a tri kravy sa spálili. — V Harhove sa stalo, že Štefan Talpaš, gazda, so svojou rodinou šiel na návštevu do súsedného Kolčova. Ako sa večer domov vrátil, našiel otvorené dvere, ktoré bol zamknul; už dačo zlého tušiac, ponáhlal sa ku stolu, ktorý bol už vyprázdnený: 188 korún mu skapalo. Zlodej je dosiaľ ešte neznámi. — V Kolbachu pri Podhradí dňa 29. mája uderil hrom do domu Jána Csurilu, maštale a voziareň mu zhoreli. Veľký víchor aj na zboží urobil veľkú škodu. — V Malej Frankove v tieto dni veľké nešťastie potkalo jedného gazdu. Zhorel mu dom s gazdovskými stavami, štyri kravy a všetko čo len mal; aj on sám sa ešte popálil na hlave. — V Starej Vsi v ostatný jarmak jeden kočiš z Poľskej 200 korún našiel, peniaze sú u starovesského rychtára, doteraz sa ešte nikto nehlásil o ne. — U nás už asi mesiac nepršalo, suchota je tak veľká, že daktoré potoky už aj vyschli. Zbožie nič nerastie, výhlad je na málo potravy. Popri tej u nás neslýchanej suchote v ostatné dni ešte aj tuhé mrazy bývaly.

Nedeľný odpočinok pri vojsku. Pražský časopis «Právo Lidu» píše, že veliteľstvo VIII. sboru vydalo nariadenie, ktoré ustanovuje pre vojsko nedeľný odpočinok a preto v dobrovoľnických a poddôstojníckych školách neslobodno v nedeľu vyučovať, zprávy treba podávať len v tých najsúrnejších prípadoch a práve tak neslobodno pracovať ani vo vojenských kancelláriach. Konečne rozkazuje sa, aby v nedeľu čítaný bol rozkaz (Befehl) hneď po obede, aby popoludnie mali vojaci slobodné.

Jubilujúci opát. Z Iglova oznamujú, že dňa 18. a 19. t. m. usporiadajú tam veľkú slávnosť k pocte opáta a farára dra Jána Bervaldského. Zaslúžilý duchovný slávi totiž trojnásobné jubileum: tridsaťpäťročné kňazské jubileum. 25-ročné dekanské jubileum a 10-ročnú pamiatku čo je v Iglove farárom.

Veľký štrajk vypuknul v Boryslave v tamojších baňach na petrolej. Štrajkuje asi 6000 robotníkov. Dosiaľ poriadok nebol narušený. Jeden oddiel žandárov poslali do Boryslavy.

Zkaza jednej obce. Z Prešova oznamujú: V obci Alsószalók zúril obrovský požiar. Zhorelo 83 domov, z ktorých len 9 bolo poisteno, 263 hospodárskych stavísk, 32 kusov rožného dobytka a 46 kusov ošípaných. Pri požiari jedenásť ľudí utrpelo popáleniny. Stav úbohého rusínskeho ľudu je na poľutovanie.

Vyzvanie na jubilárny púť k prebl. P. Marii do Saštína. 50 rokov tomu, ako pápež Pius IX. nepoškvrnené počatie bl. Panny Marie za článok viery vyhlásil. Pamiatku tohoto vyhlásenia dňa nariadenia sv. Otca pápeža, celá Cirkev jubileumom zasvácuje.

Drahí ctitelia Mariansky z Trnavy a z okolia! Mužovia i ženské, mládenci a panny! Aby sme aj my preukázali, že sme s telom i dušou dietky P. Marie nepoškvrnenene počatej, a že nám láska k našej drahej Bohorodičke je hlboko do srdca zaštepená — soberme sa *19. júna bež. r. osobytným vlakom do Šaštína*, usporiadajme jeden veľkolepý krásny púť, súčastnime sa na ňom čím vo väčšom počte. — Cestovný lístok, t. j. kartu (ta aj nazad 4 koruny 20 halierov).

Pokladník pekárskych robotníkov. Dňa 20. t. m. sa stalo, že v Budapešti viac pekárskych pomocníkov napadlo pekárskeho robotníka Jozefa Kápolnaiho a doklali ho nožmi. V záležitosti tejto zavedené bolo vyšetrovanie, ktoré skončilo sa s tým, že pekárskych robotníkov zatkli, účinkovanie spolku suspendovali a všetky knihy a písma tohože úradne sekvestrovali. Podobne mali sekvestrovať aj majetok spolku, no toto nebolo možno, poneváč v železnej kasse nenašli dovedna len jedenásť korún, pokladník spolku Jäger ale zmizol. Jäger aj sa mal prečo ztratiť, poneváč v pokladnici, ako vyšetrovanie zistilo, malo byť nie jedenásť, lež päťtisíc korún. Policia na to uskočeného pokladníka začala hľadať. Teraz, o desať dní po spomenutom páde, Jäger konečne sám sa hlásil na hlavnom kapitanáte, kde ho vypočuli a zatkli. Jäger tají, že by on bol zpreneveril spolkové peniaze.

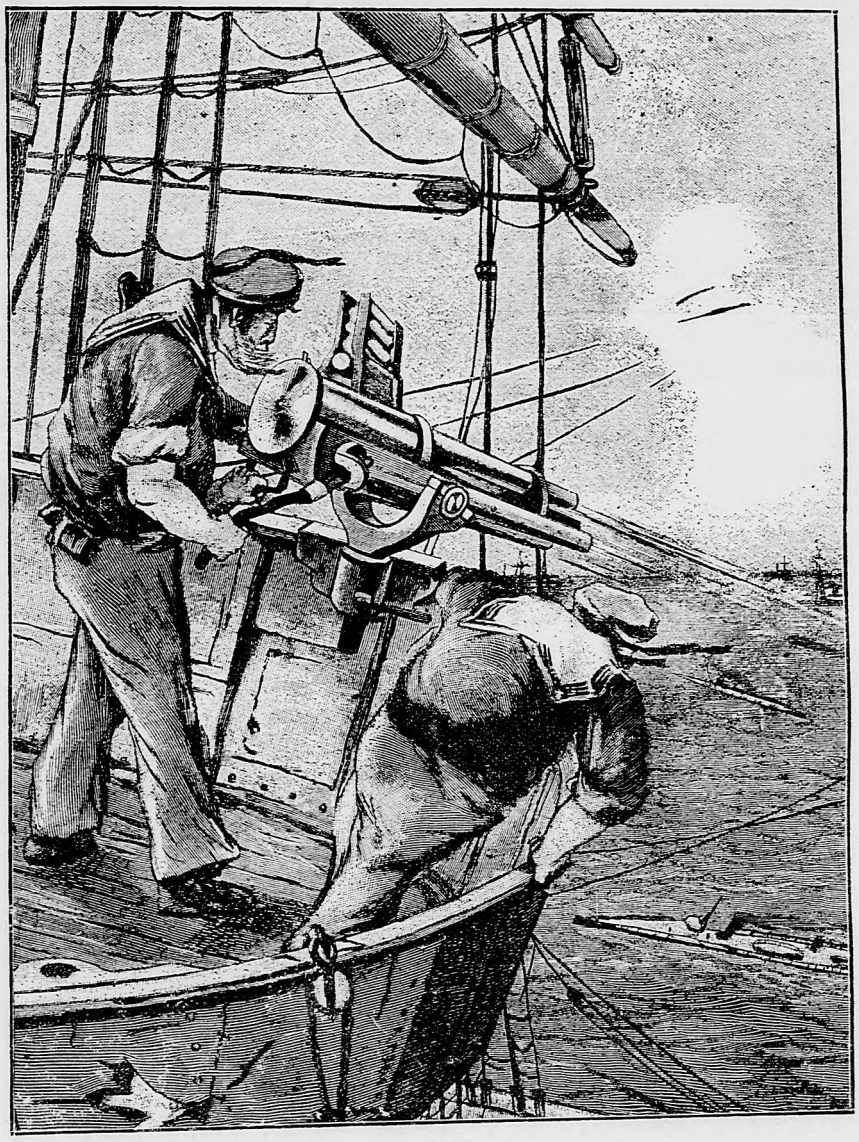

Delová strelba na mori.

Vážne upovedomenie. Žatva sa blíži. Kto chce si poľahčiť unavnú prácu žatvy, nech nezamešká objednať si «*Delo-oceľovú kosu generála Dewetta*». Kto neposlal ešte zpät podpisný hárok v týchto novinách uverejnený, nech si nesťažuje odporúčať ku svojim známym a objednávku nech zadá čo najskôr. — Pán *Pavel Sohr v Szill* (šomoďská stol.), predavač týchto kôs, vzhľadom na pokročilý už čas, tak sa zariadil, že každá objednávka ešte toho dňa bude odoslaná, takže aj objednatelia z najďalších čiastok krajiny, behom 2—3. dní obdržia kosy. Tým, ktorí telegrafične objednajú, telekrafičné trovy firma vynahradí. Presná adressa a byt objednávateľa nech je zreteľne vypísano. — Telegrafičná adressa: «*Kaszasohr*» *Somogy-Szill.*

Odhalený klamár. Z Ľubietovej píšu: Tieto dni prišiel sem jeden mladý človek, ktorý sa na koči doviezol z Brezna, kde si koč najal na deň za 15 zlatých. Neznámy pochodil mnohé obce, kde sa vydal za zverolekára a všade prehliadal dobytok. Od gazdov potom za každý kus žiadal a aj dostal dvadsať halierov. V Ľubietovej zašiel do krčmy, kým jeho kočiš vonku zostal na koči. Náhodou šiel okolo žandár Gustáv Tornyay a pustil sa s kočišom do rozprávky. Kočiš rozpovedal, že vezie zverolekára. Žandár vošiel do krčmy, kde keď uvidel neznámeho, hneď tušil, že má do činenia s klamárom. Žandár vyzval cudzinca, aby vykázal, že je on skutočne zverolekárom. Tu potom vysvitlo, že cudzinec je švindler, ktorý podobným spôsobom šudil už po mnohých stranách krajiny. Žandár šudiera chytil a odovzdal vrchnosti.

Zápis hluchonemých detí. V ústave hluchonemých v Kremnici na začiatku školského roku 1904—1905. prijme sa do prvej triedy 12 nových chovancov. Prosby zadať sa majú do 28-ho júna u správy ústavu v Kremnici.

Vysťahovalcom do pozornosti. Z New-Yorku oznamujú: Americký prisťahovalecký kommissár Williams vydal nariadenie, v smysle ktorého ani jeden vysťahovalec nesmie vystúpiť na breh Spojených Štátov, ktorý nemá pri sebe aspoň desať dollárov, to jest päťdesiat korún v hotovosti. Takí vysťahovalci, ktorí donesú sebou menej peňazí, ale majú v Amerike pokrevných a známych, len vtedy budú pripustení na breh americký, jak im ich pokrevní a známi dajú predpísaných desať dollárov a síce ešte pred vystúpením na breh, to jest pred prívozom s ostrovka Ellis-Island (pri New-Yorku) na americkú pevninu.

Administratívny výbor zemplínskej stolice — ako zo Šátoralja-Ujhelyu oznamujú — pre defraudácie pri sirotskej pokladnici bývalého hlavného účtovníka stolice posúdil ku ztrateniu úradu, pensiovaného podžupana a bývalého predsedu sirotskej stolice ale každého na tisíc korún peňažnej pokuty.

Cholera. Nastaly letné horúčosti a s nimi zavítal aj prvý chýr o cholere. Z Carihradu totiž oznamujú, že v nemocnici basuranskej vypukla cholera. Dosiaľ 25 ľudí ochorelo na choleru a z týchto dvaja zomreli.

Veľké nešťastie v bani. Z Ovieda (severo-západné Španielsko) oznamujú: V jednej tunajšej bani na kamenné uhlie jeden robotník vzdor zákazu zapálil si na cigarettu. V tom okamihu celou šachtou otriasol hrozný výbuch a šachta sa srútila. Od zápalky chytil sa nahromadený baňský plyn a výbušil. Dosiaľ zo šachty vyniesli 25 mrtvých a veľmi mnoho ranených baníkov. Ratovné práce sú ešte v behu.

Vyslanec v rukách socialistov. Z Plzna oznamujú: Do susedných Kišíc vyslanec Fresl svolal ľudové shromaždenie, na ktoré dostavilo sa len málo z jeho prívržencov, no tým viac prišlo socialistov, ktorí chceli shromaždenie prekaziť. Fresl, keď to videl, vyhlásil, že shromaždenie nezadrží, načo medzi shromaždenými socialistami nastal hrozný krik. Napálení socialisti schytili milého vyslanca a poriadne ho namastili. Ale na tom nebolo ešte dosť, lebo ho traja štyria chytili za hlavu, iní zas za nohy a šmarili ho do jednoho sviňského chlieva, ktorý potom zatvorili. Konečne prišli žandári, ktorí vyslobodili pána vyslanca z nepríjemného väzenia. Žandári viacerých socialistov zatkli, lebo vrchnosť zaviedla proti ním trestnú pravotu pre urazenie osobnej slobody vyslanca Fresla. Veru veľká surovosť od socialistov.

Príval. V Szatmári 9-ho júna večer pretrhly sa oblaky a na mesto spustil sa obrovský lejak, pri čom udrelo aj viac hromov.

Krajinský Púť do Lurdu.

Predsedovia budínskej Marianskej Congregácie, pod hlavným ochranstvom a arcipastierským požehnaním Jeho Eminencie pána Kardinála-Kniežaprimasa z príležitosti polstoročia od vyhlásenia článku viery o bezpoškvrnnom počatí preblahoslavenej Panny, ľudový púť poriadajú do **Lurdu**, v ktorom každý uhorský katolík, mužský jako aj ženská, môže účasť vziať. — Hlásiť sa môžu u vp. duchovného *Adolf Thym*, hlavného sekretára Budínskeho Kat. Kruhu, Budapešť, II., Toldy Ferencz-u. 30., u ktorého aj podrobný plán možno dostať.

V Budapešti r. 1904, v Kvetnú Nedeľu.

Heinrich Fieber,
direktor spolku sv. Imricha.

Adolf Thym,
hlavný sekretár budínskeho k. Kruhu a preds. Congr.

Dr. Imrich Sebök,
katechét, predseda Congregácie.

Na žiadosť riaditeľstva púti vel. p. Jozef *Skarda*, dekan-farár v Šaštíne (nitrianska stolica) s vďačnosti prijme a programmy pošle všetkým tým slovenským pútnikom, ktorí na púti účasť vziať chcú.

Predbežná poznámka!

Čas odchodu pútu: *21. augusta 1904.* — Ceny sú:

I.	trieda	s 8 dňovým zaopatrením	480	korún.
II.	«	« «	370	«
III./*a*	«	« «	215	«
III./*b*	«	len s bytom	185	«

Smer cesty: Budapešť—Viedeň—Innomosty—Einsiedeln (pútnické miesto) Genf—Paray-le-Monial (pútnicke miesto) Lyon—Toulouse—Lurd—Lyon—Genf—Zürich—Innomosty—Viedeň—Budapešť.

Cesta potrvá 14 dní.

Ďalšie úpravy v podrobnom pláne.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... ... **4 koruny**
na pol roka ... ... **2 koruny**
na štvrť roka ... ... **1 koruna.**

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33½, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4½%-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Ľan a jeho pestovanie.

Podáva *Spadovský*.

Ako siať ľan a ho ďalšie opatrovať.

Sejeme ľan na semä, tak musí sa riedko siať, lebo čím je redší, tým viac sa rozkonaruje a viaže viac hlávok. Pravda síce je, že z takéhoto na semä siateho ľanu nečakajme vlákno, bo vydá málo. Sejeme ľan i pre semä na olej i pre vlákno: upotrebujeme sejbu hustejšiu, ale tu, ak chceme dosiahnuť dobré vlákno, musíme dať pozor na jeho zrenie, kedy ho máme trhať. Seje sa výlučne pre vlákno: seje sa husto. Tento spôsob sa prevedie takto. Najprv sejeme po sdĺžine záhona, potom keď sme hotoví, krížom záhona. Niektorí ho sejú miešaný s popolom abo drobným pieskom hrsťou ako zbožia, iní štipkou čisté semä. Toto je unavná a zdĺhavá práca a nie dokonalá, bo semä je ľahké: ako hodíš rukou, celé kolesá poseješ po roli. Rukou i čisté semä sa dá siať, len treba vedeť. Vezme sa do hrsti semä, stisne sa troma prstami: malíčkom, prstennákom a prostredniakom. Je v hrsti ako v rúre, ktorej otvor sa prikryje s veľkým palcom a ukazovací sa nechá voľno.

Teraz, keď rukou hodíme, nepustíme tie prsty, čo s nimi držíme semä; len s palcom povolníme otvor, čez ktorý vyletí semä a pri rozháňaní ho ukazovací rozmetá. Pri tomto spôsobe máme vždy rukou hádzať, kým trvá v hrsti semä. Tak pekne týmto spôsobom sa dá rozsiať, ako čo by nasadil. Pre zručnosť najlepšie sa naučiť to na dvore s pieskom. Siať ho máme koncom mája, keď sa mrazov obávať už nemusíme.

Ak sa pleveľ ukazuje v ľane, treba ho pleť; a síce keď je ľan na stopu veľký. Pleť ho vždy proti vetru, nikdy nie za vetrom, lebo potom nepovstane. Ku pletiu sa hodia najlepšie dievčatá 12—13ročné. Robota je lacnejšia a ho nepošliapu.

Kedy ľan trhať a ako ho močiť.

Ľan siaty na semä trháme, keď hlávky úplne dozrú, čoho znakom je, že semä v hlávkach hrkoce. Ľan siaty na vlákno trhá sa hneď, ako odkvitnúl všetek. Ovšem vtedy semä nedostaneme, ale dostaneme výborné vlákno ktoré je ako hodváb. Jest ho ovšem málo, ale je výborné. Toto sa len tam odporúča, kde za dobré vlákno i dobre platia. Jemnosť vlákna zapríčiňuje olej pozostalý vo vlákne. U nás tento spôsob nemožno upotrebiť, kde sa ľan pestuje výlučne pre domácnosť a i pre semä. Tu mnohá gazdiná nevie, kedy ľan trhať. Jedna nechá ho úplne vyzreť a tu zkazila vlákno; iná, zkúsenejšia trhá ho, keď na steble do polovice lístky odpadaly a pozostale lístky ako i hlávky začnú žlknúť. Keď to badať na ľane, vtedy ho trhať. Vlákno má ešte vždy jemnosť, a semä má už dosť oleja. Je síce pravda, že takéto polozrelé semä nehodí sa na siatie, ale túto ztratu vynahradí vlákno, čo je cieľ i siatia ľanu. Pri veľkoľane semä na siatie máme vždy nové kúpiť nikdy nesiať svoje, ak sme ľan, keď započal žlknúť, vytrhali.

Ľan vytrhaný sa orafe z hlávok a ak ho nechceme hneď močiť, sa usuší. Postaví sa do kopkov tak, že sa vrazí do zeme týčka a obkladie sa ľanom a ku týke priviaže. Sušený ľan môžeme neskoršie dať do močidla. Usušený ľan a len potom močený, dáva lepšie vlákno. Dakde, aby sa vlákno lepšie odmočilo pomlátia ho.

Močenie ľanu gazdinám dáva moc starosti: Zo zdravotných ohľadov, čo je i pravda, ľan bránia močiť v potokoch, ale sa nepostarajú, aby obce nútily vystaviť spoločné močidlo. Úradskí majú dosť peňazí na prepitia, ale na toto vynaložiť — to niet. Nie v každej vode možno močiť ľan, bárs to vie každá gazdiná, že močenie ľanu je hlavná vec. Ak sa premočí: trhá sa vlákno, je hotová zkáza. Nevymočí sa: neodchodí vlákno od stebla, ľan je prašivý. Na močenie ľanu urda železná, abo vápená sa nehodí. Vlákno po nej zostáva drznaté. Najlepšia je voda mäká, sódová. Vo vode studenej dlhšie trvá močenie, ako vo vode teplej, lebo studenosť nepodporuje vykýsnutie ľanu, čo je cieľ močenia. Následkom močenia ľan začne kysnúť a pri tomto processe sa vlákno odlúči od stebla. Na to treba dať pozor, aby všetek ľan zamočený v jeden čas počal kysnúť. Toto závisí od toho, ako je ľan položený do močidla. Naše gazdinky ho ukladajú ako triesky, čo je nie dobre, bo kysnutie ľanu na spodku už je v prúde, keď sa len na vrchu počína, čo je pád pri studenom počasí. Ukladať ich máme hore koncom, koreňami na spodok. Snopy nemajú byť tuho sviazané Tak poukladaný ľan naráz kysne v močidle. Kysnutie trvá za 8—14 dní; to vždy závisí, aké je počasie. Studené počasie mierni kysnutie, teplota napomáha. Teplota močidla najlepšia je 14—15° C. tepla.

Znaky určiť ťažko, kedy sa ľan už dobre vymočil. Tu treba zkúsenosť. Ľan už vo vode vykysnúl ak z vody bubliny alebo celkom nič, alebo len málo vystupujú. Keď sa dá vlákno z mokrého stebla ľahko stiahnut bez toho, aby sa odtrhlo; keď vezmeme tri-štyri bylky, sohneme, zlomí-li sa steblo pazderovo a z kože vláknovej výnde: je ľan vymočený; ale túto próbu treba robiť na viac snopoch. Ako keď vezmem palicu z odmoknutej vŕby a zlomím ju, koža sa neroztrhne ale rozpukne a drevo výde z nej: tak i pri dobre odmoknutom ľane sa to deje. Ak sa steblo zlomí ale aj s vláknom: ľan premoknúl. Ak sa sohne, to ešte nie.

(Dokončenie nasleduje.)

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

DOPISY.

Pešbudín.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

V dnešných časoch boly výhľady na prajnejšie počasie a tým vzrastali aj nádeje na lepšú úrodu, ale tie nádeje sa práve — už ako to vidíme teraz, — nesplnily. Zprávy aké dostalo ministerstvo orby s rozličných strán krajiny od jednotlivých stalých referentov, sú nebárs potešitelné. O dobrej úrode nemôže už byť ani reči. Po naších dedinách blízko Peštbudína, všade najväčšmi žalujú sa na suchotu, ktorá až na niektoré kraje, veľmi záhubne účinkovala, poneváč siatiny nemohly sa vyvynúť. Ďalej potom viacerí ponosujú sa na hrdzu, čo však je už menšie zlo. Inej škody by tak nebolo. A jestli ešte nepríde niaký kamenec, ktorí však už bol, ale len tiež v málo krajoch, nuž vtedy, keď nebude na naších dedinách všetko, ale aspoň na hrozno a ovocia mali by sme úfnosť.

Okolo Pešte a brehu Dunaja, sľubujú byť miestami úrody ešte dobré. Vcelku dá sa predbežne konštatovať o 25% slabšia úroda, ako bola vlani. Rozumie sa, že môže sa to ešte aj zhoršiť, ak suchota ďalej potrvá a ak by sa hrdza šírila.

Teraz všeobecné počasie je okolo nás takéto: vo dne teplo, sucho, vetry; v noci chladno, miestami aj malé mrazy. Slovom: z mnohých strán koluvali a kolujú, dochádzali a dochádzajú ešte vždy chýry obzvlášť z Báčky a Banátu také chýry došli o suchote, že maly účinok i na burzu dobrý. Cena zbožia išla hore takmer každý deň.

Po tieto dni ministerstvo poľného hospodárstva vydalo svoju zprávu o stave a siatin, z ktorej vychodí to, že je veru zle.

Zpráva rozprestiera sa až do 1. júna a vraví, že v posledné dni mája suchotu bolo až veľmi cítiť. Pri tom všetkom položenie že je ešte nie celkom beznádejné. Ak príde premena, tojest ak miesto sušiacich vetrov dostaneme dážď, ešte môže sa popraviť. Ale očakávať, že by po celej krajine bola dobrá úroda, už nemožno.

Pšenica že ešte môže byť 76% lanskej úrody. Lanskej úrody bolo asi 45 millionov metrických centov, toho roku mohlo by jej byť teda 34 milliony.

Kukurica vo veľkej väčšine krajiny alebo vôbec nezišla, alebo len veľmi málo. Následky toho budú citeľné pri dochovaní sviň. Ale pri chudobnejšom ľude kukuricou nahradzuje sa i pšeničná a ražová múka.

Obiliu, ak ešte i pomokne, po tunajších tojest po dolních stranách dolnej zeme už neosoží.

Preto drahí kresťania vzdychnite si k Bohu, aby požehnal nám úrody naše — keď už nie aj té hlavné, ale aspoň této čiastočné, lebo kukurica tá ešte by sa zmohla, a úroda zemiakov a iných plodin podobne, keď by Pán Boh požehnal tichého dážďa!

—vl— cestujúci.

***

Turzovka (trenč. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Chytám pero do ruky, aby som aspoň v krátkosti podal niečo o účinkovaní našom. Náš Katolícky kruh minulé dni za hromadnej účasti členov držal svoje ročné valné shromaždenie, na ktorom po zahajujúcej reči predsedu Júliusa Lonského tajomník kruhu Gejza Schmid predniesol svoju zprávu o celoročnom vnútornom živote kruhu. V zpráve spomenul, že kruh nateraz má 618 členov, z ktorých však členovským povinnosťam zadosť učinilo len 204 členov. Príčinou tohto dľa tajomníkovej zprávy je, že mnohí sú po svete rozídení. Spolok tento, ako z Turzovky píšu, ačkoľvek už aj doteraz konal peknú úlohu, posaváď ešte nebol vstave celkom zodpovedať všetkým tým očakávaniam, ktoré k nemu zakladatelia a sám ľud viazali, ako na to na valnom shromaždení aj okresný dekan Demeter Gyurcsánszky makave poukázal. V takomto vzdelavacom spolku len rezkejším spravovaním, priemyselným vedením a predovšetkým oduševneným, zajímaním sa za vec a za ľud, môže sa prúdiť čulejší život. Niemálo škodí spolku tá okolnosť, že sa nachodí s urbárskou krčmou pod jednou strechou, čo hatí spolkový život, zvlášte počas prednášiek a rozhovoru. Ku vzdelávaniu sa treba predovšetkým ticho a pokoj a pri krčme ťažko je udržať poriadok. Všetko toto správa kruhu na budúce rieši a dľa svojej zkúsenosti napraví. Za predsedu opäť zvolený bol pán farár Július Lonský, za tajomníka Gejza Schmidt, za knihovníka Alexander Pritz, za pokladníka Ferdinand Menkina a za domového Ján Suran.

Boh nám pomáhaj! *Katolík.*

***

Dluha (oravská stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'ctený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak laskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťane» uverejniť.

Všeobecne sa vraví, že oravský svet je dobrý! To sa ani tajiť nedá. Naša obec však nepatrí k takýmto dobrým ľuďom. Bolí ma síce to povedať, lež skutočnosť a život mojich krajanov to dokazuje. Ja niže podpísaný iba jednu zvláštne dobrú vlastnosť nachádzam pri mojich krajanoch, a síce tú, že usilovne chodia do chrámu božieho, z ktorého však ešte pílnejším navštevovaním židovskej krčmy sa tratia. A toto je žriedlo všetkej zlosti, ktorá panuje u nás.

V tej krčme panuje jeden židák, ktorý skrze svojich pomocníkov (a to kresťanov) ľudí k sebe vábiac: ich na

duši a na tele kazí. V vašej ináč peknej obci sa len to smie stať, čo žid a jeho privrženci chcú. Tí sa idu najprv žida radiť, a čo sa tu uzavre, to hlava obce ešte s jedným dobrotníkom prednesú pred výbor, ktorý zase na čele s Jurčákom, švagrom tamtoho prijme všetko, a beda tomu, kto sa proti návrhu postaví.

Nejdem nejakú neznámu vec opisovať. Mnohým občanom ako by sa bol zpríkril ten židák i s jeho privržencami. Chceli sa odtrhnúť od žida a novú, dľa zákona im vychodiacu obecnú krčmu obdržať. No, mnohý sa už aj z tých «lepších» za tú vec dosť horlive zaujali, tak, že napokon aj ten «slávny» (?) výbor musel sa tejto verejnej mienke podrobiť a uzavretia svoje prajne pre krčmu podpísať, ale iba doma. Pred županom a podžupanom našiel sa zase dobrotník, ktorý nám všetko pokazil.

Vec by bola ľahko zaspala. lež prefikaný žid nedal jej zaspať. Nahovoril cudzích židov, aby prosili o krčmu. Čo sa aj stalo a to ešte s akým úspechom.

V celej stolici už aj vyprávali meno jednoho kubínskeho žida, ktorý ju mal obdržať. Lenže človek mieni a Pán Boh mení — hovorí naše slovenské porekadlo.

Jeden kresťan prešiel židom prez rozum. On obdržal krčmu, a nie žid, ani obec. Obec neobdržala preto, lebo privrženci židovi boli potajomne i verejne naproti tomu. Teda aspoň raz bol kresťan šikovnejším a šťastlivejším nad židka.

Keď ten chýr sa do našej obce doniesol, urobil veľké rozčulenie. Menovite žida a privržencov jeho veľmi rozpálil. — Keď nemohla obec a Dluhan krčmu dostať, nebude ju mať nik! Tak hovoria teraz, ale celkom ináč zmýšľajú. Tak ako som bol vyššie opisoval. Žida chceli ratovať, keď brojili oproti obecnej krčme a Dluhanovi, a práve tak i teraz im ide o žida, keď vyslovujú svoje pohoršenie nad tým, že nedostala obec a Dluhan, ale cudzí človek, kresťan a nie žid.

Drahí mojí rodáci, to im neverte, ale sa tomu radujte, že dostanete poriadneho človeka do obce a nie prefikaného žida. Podporujte ho! Keď ste sa boli podpísali, to vás neviaže! Berme si príklad od mnohých Chlebničanov, ktorých sme pred tým opovrhovali. Teraz ale nás zahaňbili. *Jeden úprimný Dluhan, Kresťan.*

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adressu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kresťan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

M. K., pokladník v P. Dopis uverejníme len v budúcom čísle. Boh Vám pomáhaj aj na ďalej v takých namáhavých prácach.

Robotník v Bel. Adressujte takto: Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvény társaság Budapest, IX., Kőbányai út.

K. N., Skalite. U nás tá knižka neni k dostaniu. Snáď dostanete ju v slovenskom preklade vo Viedni.

Rozmary a žarty.

Zo súdnej siene.

Predseda súdu: Brtomil Nezhoda, súd vás posúdil na päť rokov. Porozumeli ste?

Obžalovaný: Áno, ale som nevinný.

Predseda: Tým lepšie, aspoň s pokojným svedomým pretrpýte pokutu.

*

Riadny žtvot.

— Zase si len po polnoci o jednej hodine prišiel domov. Ja neviem, čo to už len bude s týmto neporiadnym životom.

— Neporiadny život? Ja som medzi mojimi priateľmi najporiadnejší, lebo každý boží deň o takomto čase prídem domov z krčmy, kdežto tí najviac ak jeden raz za mesiac.

*

Istý liek.

— Bol som u lekára, lebo som cítil akési veľké štípanie.

No, a čo ti prepísal?

Hmyzového prášku.

*

Viete už...

— Počuli ste už, že je Vladislav Drabina mladoženíchom?

— Skutočne? A jako volajú jeho mladuchu?

— Štyridsaťtisíc korunovou; a druhé meno som si jej nezapamätal.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, *že ktorú knižku u koho objednať máte.* To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavenej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasinek. Vydal Fr. Richard Osvald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Osvald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bélabánya.

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi u. 28 dostať tieto knižočky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva Listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 kalierov.

4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «*Slovo ku kresťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 10 halierov.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšte: Redakcia «Posol božsk. Srdca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat).

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčík, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične sostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Veselá knižnica. Vydáva Augustin *Paulovič*. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitza. 1904.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarni u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Pri rodinnom stole výborne osvedčilo sa zavedenie Kathreiner Kneipp sladovej kávy. Kto chce dobrú kávu piť a pri tom šporovať, nech potrebuje len pôvodnú kávu Kathreinera v známých bálikoch pôvodných. Čo sa otvoreno merá a predáva neni nikdy Kathreiner, na čo zvlášte upozorňujeme ctené gazdiny. Nepatrne vyšší výdavok, mnohonásobne sa im nahradí, poneváč len pôvodne Kathreinerová káva je skutočne lacná.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazy. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Čísla na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» *Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.*

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «Posla Sv. Antona». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adressu: «Posol Sv. Antona» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spínkov 3 kor. 20 halierov.

Včelár, *nauka o včelárení pre lud a ľudové hospodárské i opakovacie školy.* Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 stranách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrúbnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostalí, odporúčame čo najvrelejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stranách s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite *údom III. radu sv. Františka.*

Život sv. Alfonza Rodrigueza S. J. Vydáva «Posol božského Srdca» v Trnave (Nagyszombat). Cena 30 halierov.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v kníhtlačiarni Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Malé Hodinky k úcte najsvätejš. Srdca Ježišovho. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho» III-tie vydanie, v Trnave (Nagyszombat), cena 4 haliere.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. *Pšenica:* tisská K. 7·85—8·40, peštianska K. 7·80—8·35, belehradská K. 7·80—8·40, banátska (76 kilogramová) K. 7·65—8·10. — *Raž:* K. 6·20—6·45. — *Jačmeň* na krm K. 5·70—6·00. — *Ovos:* prvotriedny 5·05—5·70, druhotriedny 5·30—5·45. — *Kukurica:* K. 5·10—5·20. — *Repica:* K. 10·35—10·55. — *Prosó:* K. 5·30—5·40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	13·40	12·80	12·20	11·60	11·20	10·80	10·20

č.	7	7½	8
K.	9·00	8·00	5·60

Otruby: K. 4·30, hrubé K. 4·30.

Datelinové semä: lucerna K. 55·00 do 60.00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 4·00—4·40, žlté K. 4·60—6·00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 7·75—8·00, tmavý K. 6·50—6·80, drobný K. 8·50—9·00, tarkavý K. —·—. *Hrach:* K. 12·—13·00. — *Šošovica* veľká čistá K. 14·00—15·00. — *Konopné semä:* K. 9·00—9·25. — *Ľanové semä:* prima K. 12·90—13·00. — *Rasca:* K. 29·00—30·00. — *Mak:* sivý K. 24·50—25·00, modrý K. 26·00—27·00. — *Ľadník:* K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* raffinovaný K. 69·00—69·50, kockový K. 71·00—71·50, kandis biely K. 72·00, žltý K. 68·50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: a erický (*) vo veľkom K. 46·00 prima ruský (***) K. 43·00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 14·25—14·50, slavonský (1903) K. 14·25—14·75 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (120 kusové) K. 20·50 do 20·75, srbské (80—85 kus.) K. 20·00—20·50.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 151·00 do 152·00. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 43·00—44·00.

Sviňská masť: budapeštianska K. 64·00 do 64·50.

Slanina: vidiecka K. —·——·— mestská 3 kusová K. 54·50—55·00 za 50 klgr.

500 zlatých vyplatím tomu, komu by po upotrebovan. **Bartillovej ústnej vody**, jedna flaska 35 kr. prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr, osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň** (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni **Bartillovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakíh napobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by tát voda nebolak, dostaniu, pošlem 7 fliaš za 2 zl. 60 franko. **Jednu flašu nepošlem.**

Polovlnené sukne v rozmanitých barvách, dobrej jakosti 1 kus po 65—70 kr. **detské sukienky** 20 kr. **dobierkou zasiela: ADOLF JELINEK** v **Lisku**, p. p. **Jimramov** Morava. Tovar, jestli sa nehodí, prijmem nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosťje vylúčená.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané **9 kor. 60 hal.**, lepšie **12 kor.** Biele mäkké, jak páper **18 kor.** — **24 kor.** Biele ako sňah mäkké ak páper. driapané **30 kor.** — **36 kor.** Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Oznamy prijíma administracia „Krest'ana"

Budapešt, Szentkirályi-ulica 28/a. číslo.

V mojom údenárskom závode vyše 20 rokov jestvujúcom dostane sa nielen bravčové mäso, masť a Kanina, ale aj chrenovky, frankfurtské, parížske, salámky, taktiež šunky údené aj varené

Valentin Kmetty, údenár,

v Trnave (Nagyszombat) na mäsiarskom námestí.

Peniaze „mnoho" peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomosti a bez výloch snadne a poctive zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adressu pod zn. «E. 806.» anonen. oddeleniu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adressu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) **Amalienstrasse.**

Dôstojnému mladšiemu duchovenstvu, čo všeobecne uznamú výbornú pomôcku, odporúčame 5 uplných ročníkov (od III—VII)

Kazateľa

za polovičnú cenu po 4 K alebo 4 intent.

Egbell, (Nyitram.)

Pavel Blaho,

farár, vydavateľ

Na 30-dňovú próbu

zašlem každému nové, **Mayersústavy Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Remontoir hodinky**, s peknon retiazkou a schránkou za **2 zl. 50 kr.** poštovou dobierkou. Tri kusy **6 zl. 75 kr.** šesť kusov **12 zl.** — Najprihodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. **S rojročnou písomnou zárukou.** V páde nezodpovedania, peniaze sa nazpät vrátia. **Objednať možno len v hlavnom sklade spojenej dielne na hodinky Roskopf**

Leopold Mayer,

cis. a král'. spolahlivý a statočný zaopatrovatel

Vieden, XIV., Mariahilferstrasse 87/J.

Chráňme sa od padelatel'ov.

Na 8 dňovu próbu

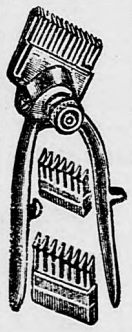

na dobierku len 3 zl. pošlem moju opraodivú Solinger mašinu na strihanie vlás, a zaväzujem sa tu istú behom 8 dni spáthy prijať a tak tiež aj peniaze späthy poslať. Mašina je 61 cmr. dlhá, fajno niklirovaná, má 3 hrebene a jednu reservnú strunu na trojaké strihanie, mašina táto by nesmela ani v jednej domácnosti chýbeť, lebo cenu tejto mašiny pri 2 deťoch za štvrť roka zošporujemce.

Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá Solinger britva 1 zl. 50, najfajnejšej je mnosti je jaszno brusená 2 zl. Konské nožnice, voľačo pre gazdov neocenitelného len 4 zl.

Zásielky vy bavujú sa na dobierku skrz sklad dielni.

LEO LATEINER **WIEDEN,** I., Fleischmarkt 17—42.

VEĽKÝ KRACH!

V **New-Yorku** a v **Londíne** nešianali ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocenstvo toto plniť a nazáklade tomto za **6 zl. 60 krajciarov** nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
6 kusov amerikánskeho patentirovaného striebra vydličky,
6 kusov amerikánskeho patentirovaného striebra jedácie lžice,
12 kusov amerikánskeho patentirovaného striebra kávové lžice,
1 kus amerikánskeho patentirovaného striebra polievkovú lžicu,
1 kus amerikánskeho patentirovaného striebra mliekovú lžicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie tácne.
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus fajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len **6 zl. 60 kr.**

Tieto **42** kusi predtýmto 40 zl koštovali a včul len **6 zl. 60 kr.** v najlavnejšej cene je k dostaniu. Amerikánske a patentirované striebra je jedna s vonku a s nútra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepači peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto **okrášľujúcu garnitúru** nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

ďálej **do každej lepšej domácnosti** príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerikánskeho patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. **Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou** (zdravotná kova).

AMERIK. PATENT

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvšou zásielkou som úpľne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron **Bánffy** jeho exell.

S prvšou zásielkou som úpľne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, **Ján Majorossy,** kanonik.

Zasielku s jedácim servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerikánskeho patentirovaného striebra pošľú.
Bozovič, Kr.-Sörénska st. **S. Keresztes** hlavný slúžny.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláťačky** *s ocelovými guličkovými ložiskami,* ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. *Zlepšené* **rajtáre.** *Výborné* **sečkovice** amerikánskeho a anglického systému. **Triery. Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje na siatie. Pluhy, brány. Stroje na rezanie kapusty. Mačkadlá** na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy a stroje na lámanie stromovej kôry.**

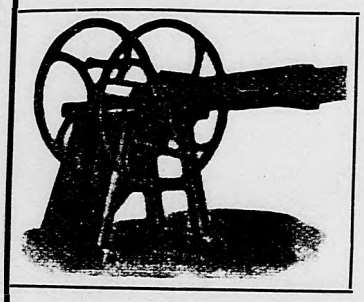

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárkych strojov

v **Bytči** (Nagy-Bittse).

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta",

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

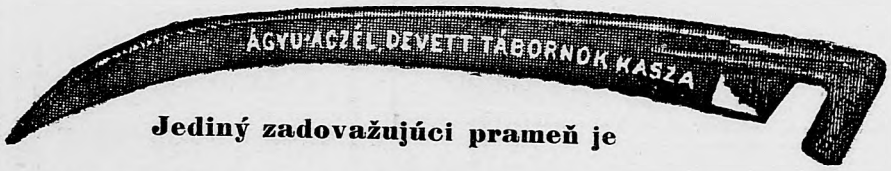

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosy generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštove výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generala Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená koša zťahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal náčinie ku nakutin, kladivko, a penka 85 kr. Amergansky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepši 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobytnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopísnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrazkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Tlačou Stephanaeum. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utcza 28/a.